

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

פסחים ס"ז עמוד א'

בגמ', אלא הכי קאמר איש נדחה לפסח שני ואין ציבור נדחה לפסח שני, אלא עבדי בטומאה וכו'.

[א.] וזה מכבר היה לי ספק, דהא ודאי שהפסח הבא בטומאה נאכל בטומאה, כדאי' במשנה (לקמן ע"ו): דמתחילתו לא בא אלא לאכילה, אך כמה שיעור אכילתו, האם כזית מכוון ולא יותר, שבכך מקיים חיובו, ויותר לא, דאסור לאכול

קדשים בטומאה שנדחתה אצל ציבור, א"נ דכיון דהותרה אכילתו שרי לו לאכול ככל אשר תאווה נפשו, ואף יקיים בזה מצות אכילת קדשים.

ובס"ד מצאתי שהשפת אמת (ע"ו: ד"ה במשנה דמתחילתו לא בא אלא לאכילה) עמד בזה, והיה לו פשוט שאין לו לאכול יותר מכזית, וז"ל: "נראה דעכ"פ צריכין למנות הרבה בני אדם על פסח אחד בכדי שלא יגיע לכל אחד יותר מכזית". והתנו הגרי"מ בידרמן הי"ד דן שם בהערה אי הותרה או דחוייה, ומסיק דטומאה דחוייה בציבור, ומביא ראיה מגמ' יומא (מ"ו:) דקאמר שם ששבת הותרה וטומאה דחוייה, עיי"ש. והוא חידוש עצום של השפת אמת, שלא מצאתי עד עתה למי שקדם לו בזה.

ואמנם הו"מ למימר דהפלוגתא (להלן ע"ט. ועוד) אי "טומאה הותרה בציבור" או "דחוייה בציבור" היא גבי הקרבנות כשאר הקרבנות ציבור שנדחים, אך גבי אכילת היא קרבן פסח היא הותרה, דהא לעיל (ס"ב:) קאמר בגמ': "בטומאת בשר היכא הותרה וכו' ואב"א כולה בטומאת בשר, והיכא הותרה בטומאת פסח, דתנן פסח הבא בטומאה נאכל בטומאה, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה", ומשמע דהאכילה הותרה. ומה שהביא הגרי"מ בידרמן ראיה מיומא הנ"ל, שם להדיא מיירי מקרבן התמיד ולא מיירי מקרבן פסח, ומלשון המשנה דהפסח נאכל וכו' שמתחילתו לא בא וכו', משמע שיש חידוש גדול יותר בטומאת ציבור בפסח משאר קרבנות, דאכן שאר קרבנות הבאים בטומאה אינן נאכלין כלל אלא נשרפין אחר זריקת הדם והקטרת האימורין, ויתכן לומר שזה החידוש, שהוא הותרה, ולא רק דחוייה כשאר הקרבנות (ויש קצת לדייק כן בלשון המאירי במשנה חמשה דברים וכו' עיי"ש), ודו"ק.

[ב.] ואחר העיון בזה מצאתי ראיה ברורה להשפ"א מתוס' בריש יומא (י: ד"ה א"ר תחליפא) שרצונם לומר דאף לרבא דקאמר "הותרה בציבור", אין זה אלא "דחוייה", וז"ל: "איכא למימר נהי דפסח כיון דאתי בכינופאי חשיב כקרבן ציבור ודוחה את השבת ואת הטומאה, מ"מ כיון דלאו כל ישראל מייתו חד פסח בשותפות מהדרינן אטהורין אפילו למ"ד טומאה היתר היא בקרבן ציבור גמור הבא בשותפות, וכן משמע לקמן בסמוך (יומא ז.) דאילו של אהרן אע"ג דזימנא קביעא ליה ודחי את השבת ואת הטומאה כקרבן ציבור, מכל מקום כיון דקרבן יחיד הוא מהדרינן אטהורין לכונ"ע, וכ"ש דניחא טפי הא דאצטרך למידק התם מכלל דתרוייהו סבירא להו טומאה דחוייה דמאי נפק"מ בההוא דיוקא אלא משום דרבא סבירא ליה הכא טומאה היתר היא איצטרך למידק התם דאפילו הכי מודה הוא בפסח, וש"מ דשינויא דשנינן הכא ביומא בסמוך אילים באילו של אהרן, דאפילו למ"ד היתר הוא בקרבן יחיד כמו אילו של אהרן ופסח אף על גב דזימנא קביעא להו ודחו שבת וטומאה מודה הוא דמהדרינן אטהרה".

ואמנם התוס' לא מיירי מאכילת הקרבן פסח, אלא מהקרבנות מהדרינן אטהורין, ואמנם שהשער המלך (פ"ד מהל' ביאת מקדש הי"ד) השאגת אריה (סי' ל"ח) וכ"כ בגבורת ארי שם ביומא, והנודע ביהודה (מהדו"ת או"ח סי' פ"ו), והרעק"א בחי' שם ביומא, מרבים להקשות על התוס' דלא דחוייה אלא הותרה, ואמנם שהשואל ומשיב (מהדו"ק ח"ב סי' ה') כתב לתרץ קושיותיהם דתוס' כתבו כן דהיכי דבאים לעשות בטומאה במקום שאפשר בטהרה, בזה הוי קרבן פסח לכונ"ע רק דחוי', וצריך לחזור לעשות בטהרה, אך לא היכן שכבר נעבד בטומאה, ולפי"ז באכילת הקרבן פסח, כבר ודאי יהיה הותרה, והשער המלך שם דוחק בלשון התוס' דטומאת פסח הותרה מה"ת ורק מדרבנן דחוייה. אך עכ"פ מלשון התוס' יש ראיה מוכחת להשפ"א, וכן העלה השאג"א הנ"ל, עיי"ש.

שו"ר בתשו' בית שערים (או"ח סי' ש"ח) בתשובה אל הג"ר יעקב וויידענפעלד זצ"ל מהרמילוב, שמפלפל טובא בסוגיות הנ"ל ובדברי התוס', ומסיק שאכילת קרבן פסח הותרה בציבור, אך עדיין בעניי ולענ"ד בקוצר הכנתי, דברי השפ"א מסתברים מאוד, דיאכלו הטמאים כזית ותו לא, ע"כ היה רשום אצלי זה מכבר בס"ד.

[ג.] ועתה בינותי שוב ותרתי אם יש מי שמדבר מזה, וראיתי בספר "דף על הדף" (לעיל ס"ב:) שהביא שנדפס בקובץ "כרם שלמה" (שנה עשרים, קובץ ד', עמ' ל"ג) ד"ת מהג"ר יוסף זוסמנוביץ הי"ד אבד"ק סלבודקא ווילקומיר (בעמח"ס חלקו של יוסף ועוד, והארנבו אודותיו לעיל דף כ"ד. אות ו' בהערה), וז"ל: "אני מסתפק דאפשר דאין היתר לאכול בטומאה כי אם כזית כדי שיקיים מצות אכילת הפסח, אבל יותר מכזית אינו יכול לאכול, דאינו דוחה אלא הכזית, אבל יותר מכזית לא, דהרי היותר מכזית אין חיוב אכילתו משום חיוב הפסח, אלא משום אכילת קדשים, וזה אינו דוחה את הטומאה".

"ויש לכאורה להביא ראיה מהא דפסחים (פ.) הרי שהיו ציבור מחצה טמאים ומחצה טהורים מטמאין אחד מהם בשרץ, ופרץ ויטמאנו במת, ומשני אם כן מדחהו מחגיגתו. ולמה ה"ל צריך לומר אם כן אתה מדחהו מחגיגתו, בפשוטו ה"ל לו לומר אם כן אתה מדחהו מאכילת פסחו יתר על הכזית, דהרי היותר על הכזית, אם הוא טמא שרץ מותר לו לאכול, דהרי טבל אטומאתו, אבל טמא מת צריך הזאה שלישי ושביעי".

"וכן יש להביא גם ראיה ברורה מהא דפסחים (ע"ט.) או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהורים יעשו בטומאה, ובתוס' שם כתבו וז"ל: אף על פי שיכולים ליזהר שלא יגעו, כיון דאשתראי טומאת אימורים אישתראי נמי טומאת בשר, דאמר בפרק מי שהי' טמא (לקמן צ"ו.) דכל היכא דאשתראי טומאת בשר אישתראי טומאת אימורים וכו'. ולפי"ז הרי מוטב שיביאו בטהרה כדי שיוכלו לאכול יתר על כזית, ועיין רמב"ם (פ"ד מביאת המקדש הי"ב, ופ"ז מקרבן פסח ה"א), וצ"ע רב, כי מן הסברא הברורה נראה דאסור לאכול יתר מכזית, עכ"ל הקובץ המובא בדף על הדף שם [והערתי לידידי המתבר שליט"א, שבמהדורה הבעל"ט, יציין לשפת אמת שפשוט ליה מאי דמספקא למר].

ביאורים ומילואים - על סדר הדף היומי

ד. והנה את ראייתו הראשונה לא זכיתי להבין, דאם אכל כזית בשר פסח וקיים המצוה, מה הרבותא בשאר הכזיתים שמקיים בהו אכילת קדשים בלבד, יותר ממדחהו מחגיגתו שאולי אף לא יוכל להקריבה כדהוכיח המנחת **חינוך** (מצוה ה' אות ח'), ומדוע היה פשוט לו שהגמ' היתה צריכה להביא ענין אכילת תוספת כזית לקרבן פסח, יותר מהקרכת הקרבן חגיגה.

וגם את ראייתו הברורה השנייה לא ירדתי לסוף דעתו, דהתוס' לא מיירי מכיצד **אוכלין** הפסח, אלא מטומאת בשר קודש במקדש קודם זריקת הדם, וע"ז קאמר שאין צריכים להתאמץ שלא ליגע, דהלא האימרינן יטמאו במילא, ואין נפק"מ לאותו הקרבן שהוא כבר זבח הבא בטומאה, ומהיכי תיתי שהכהנים צריכים להתאמץ במלאכתם ואף להתרשל מזריזותם כדי שהאוכלים יאכלו יותר כזיתים מבשר הפסח, ועתה ראייתי שכן אף הבין **האבן האזל** (פ"ו ממעה"ק סוף הלכה ב') כמו שכתבתי, וברוך שכייוונתי. אך עכ"פ גם מסקנתו של "החלקו של יוסף" הוא כדאמרן לעיל שהיה נראה לו פשוט, דלא יאכל יותר מכזית.

בגמ', וטמא מת מותר ליכנס למחנה לוייה וכו' ואפילו מת עצמו שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, עמו במחיצתו.

ה. **ופירש"י:** "עמו, ומשה לוי היה". וצ"ב מה בא ללמדנו בזה, א"נ דהיה לו לומר ומשה במחנה לוייה היה.

ויש לי עיון בזה, דהלא מחנה שכינה נהיה בעת הקמת המשכן, ואהלו של משה רבינו כבר קודם לכן היה מחוץ למחנה, ומאן יימר שאהלו של משה מחוץ למחנה נמי נחשב כמחנה לוייה, ואי נימא דעכ"פ משה רבינו היה נטמא מארוננו של יוסף עמו במחיצתו, והוא קאזיל למחנה לוייה אז ראייה שטמא מת עכ"פ יכול להיכנס למחנה לוייה, זה אינו מכמה טעמים, ראשית דמשה רבינו לא נכנס רק למחנה לוייה אלא למחנה שכינה, ושנית והיא העיקר, שמשה רבינו לא נטמא מארוננו של יוסף, אלא נושאי ארוננו של יוסף באו לפניו לשאול מה לעשות עם הקרבן פסח שלהם (סוכה ב"ה), ואמר להם משה "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם", ובוודאי השאלה לא היתה עליו, והוא לא נטמא בארוננו של יוסף, וע"כ עמו במחיצתו, היינו שהיה חוצץ או בכל אופן אחר שאינו מטמא, וא"כ מה הראייה והפשיטות גבי טמאי מתים.

ואם יתברר שיש איזה צד ומקום להערתו זו, אז לכאורה צ"ל שהיתה בידיהם הלכה שנויה, שטמא מת נכנס למחנה לוייה, ואסמכיה אקרא דויקח משה וגו', ולא שזהו היה הילפותא. ובפרט לפי חקירת האחרונים אי מת חנוט מטמא עי' **במשנה למלך** (פ"ג מאבל ה"א), דאז ליכא ראייה מארוננו של יוסף שכתוב בתורה להדיא שנחנט. או לפי מה שהק' הג"ר **שלמה קלוגר** זצ"ל (שו"ת טוטו"ד מזה"ג ח"ב סימן רל"א) וכן בשו"ת **בית שערים** (יו"ד סי' תמ"ח) דהיאך ארוננו של יוסף טימא, והלא צדיקים וקברי צדיקים אינם מטמאים. ולפי"ז בעל כרחך צ"ל כן.

וביותר ע"פ מה שכתב **בתוס' שאנץ** (סוטה י"ג) וז"ל: וכי דרכו של מת להלך עם השכינה, במדרש יש ששמו עצמות יוסף בתוך עור של כבש ונכנסה בו באותו עור רוח חיים, והיינו דכתוב נוהג כצאן יוסף" (וכ"ה בשיטמ"ק שם בשם הרא"ש). ואז היאך היה מטמא, ובע"כ צ"ל כמו שכתבנו דהפסוק הוא רק אסמכתא ולא ילפותא.

ו. וראייה לקושייתי, ממה שהקשה **רבינו חיים פלטיאל** בשם **מהר"ם מרוטנבורג** בפרשת בהעלותך (במדרג י"ב, ד), דכשאמר הקב"ה למרים ואהרן "צאו שלשתכם אל אהל מועד", והלא רש"י פי' דאהרן ומרים היו אז בע"ק, ואיך נכנסו לאהל מועד, ומהר"ם מרוטנבורג תירץ, דהיו עסוקים בת"ה אך עדיין לא נהיו בע"ק, או שנהיו בע"ק וטבלו מיד ונכנסו [וכן משמע מפ' רש"י שם "והיו צועקין מים מים"]. אך בסוף פירושו כתב עוד: "מיהו נראה למורי **דהאי אהל מועד הוא אהלו של משה** דכתיב ומשה יקח את האהל וקרא לו אהל מועד, והוא היה חוץ לג' מחנות", ע"כ.

ולכך הותר לבע"ק וזב להיכנס לשם. ויש ראייה לפירושו, ממה שפי' רש"י רש"י בפרשת כי תשא (שמות ל"ג, ז) "וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד" ופירש"י: "והיה קורא לו אהל מועד, הוא בית ועד למבקשי תורה [וכו']", דבר אחר והיה כל מבקש ה' אפילו מלאכי השרת כשהיו שואלים מקום שכינה, חבריהם אומרים להם הרי הוא באהלו של משה", וא"כ בוודאי שארוננו של יוסף היה יכול להיות שם.

ז. וראה מש"כ **המהר"ל** (ג"א שם פסוק י"א) דאף **שבמדרש תנחומא** (כי תשא ס"ב ב"ז) יש דעה שאחרי שאמר הקב"ה למשה רבינו "סלחתי כדברייך", משה שב אל המחנה, ורש"י הביאו כפי' נוסף "ומדרשו" להלן בפר' כי תשא (סוף פסוק י"א), אך רש"י עצמו בפשוטו לעיל באותו פסוק, ובמפורש לעיל (פסוק ז) לומד דמאותו והיום והלאה משה רבינו נטע אהלו מחוץ למחנה, רק אחר שהשי"ת אמר סלחתי כדברייך, חזר הדיבור להיות בתוך המחנה, ובאותם ימי הרוגז היה אף הדיבור אל משה באהלו מחוץ למחנה, ואחרי יוהכ"פ חזר הדיבור להיות בתוך המחנה, ומשה רבינו היה נכנס לקבל הדיבור, והיה חוזר לאהלו אל מחוץ למחנה. [וקצת צ"ב בדברי המהר"ל שהביא ממדרש תנחומא, ולא מסוף ברכות (א"ג) ע"ש]. ואף למ"ד שמשא חזר אל המחנה אחר מחילת השי"ת, אך עדיין אפ"ל שנשאר "אהלו" מחוץ למחנה, וקצת יש לדייק כן בברכות (שם) עיי"ש, וא"כ עדיין אפ"ל שבאהלו זה היה ארוננו של יוסף, אך זהו דוחק מהלשון "עמו במחיצתו".

ומה דקאמרו בשבת (צ"ה:) ומשה היכן יתיב במחנה לוייה וכו', צ"ל כמו שפי' כמה מן האחרונים שם, דהלויים היו מסובבים אהלו של משה, ולכן נקרא מחנה לוייה, ועי' **בצל"ח** (שם צ"ו: ד"ה מכדי זריקה), דאהלו של משה האמור שם, היה בסוף מחנה ישראל, עיי"ש. ועי' **במהרש"ם** (ח"ו סי' י"ד), **ובערך השולחן** (או"ח סו"ס שמ"ה) דפשוט להם, דמה דנאמר ומשה היכן יתיב, היינו באהלו שהיה מחוץ למחנה.

ח. ואף שכאמור לעיל (אות ה) המה פטפוטי בעלמא, דאי האמת כדבריינו שארוננו של יוסף היה מחוץ למחנה, אז בוודאי היה לחז"ל (הכא, ובנייר מ"ה. וסוטה ב:) הלכה בידיהם שמת וטמא מת נכנסים למחנה לוייה, ורק אסמכיה אקרא, אך מן הענין להביא דיוק נפלא **מהחיד"א** זצ"ל (פני זוז, פר' בשלח, אות י') שמדייק **ברש"י בסוגיין**, דכתב "ומשה לוי היה" ומה בא ללמדנו בזה, וז"ל: "ויקח משה את עצמות יוסף עמו, אפשר לדקדק במה ששמעתי **שחקרו**

ביאורים ומילואים - על סדר ההפ היומני

המפרשים, דכיון גדול ליהודים צריך ליקח עצמות יוסף כמ"ש פ"ק דסוטה (י"ג): ואי לא איעסק ביה משה בניו לא מתעסקו ביה, אלא אמרו הניחו לו כבודו בגדולים, א"כ משה עניו מכל האדם היכי שבקיה לענותותיה, והיה יכול לכבד לאהרן שיקחם, ותירצו דמ"ד דמשה לוי נחא דלא כיבד לאהרן שהיה כהן עכ"ד ואמרו בפסחים דף ס"ז דטמא מת ומת עצמו מותר במחנה לוייה דכתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו במחיצתו ופירש"י **ומשה לוי היה**. ואפשר לפרש הכתוב בסגנון זה ויקח משה את עצמות יוסף, וכי תימא שבקיה לענותותיה, דידוע דצריך הגדול ליקחם והו"ל לכבד לאהרן אחיו הגדול, לזה אמר **עמו** דע שהמת דוקא **עמו** הותר, ולכך לא כיבד לאהרן הכהן דלא שרי אלא עמו במחיצתו עכ"ל. והיינו שהראיה היא לא מכך שמשה היה יושב במחנה לוייה, אלא מכך שמשה היה לוי, ולא כיבד את אהרן לשאת ארונו של יוסף, כי במחיצתו של אהרן, היה אסור למת וטמא מת. [אמנם ע"י זבחים (ק"א): משה רבינו כה"ג היה, וצ"ב].

ט] . ואולי עוד יש לומר המצאה מחודשת, דככל עת חנייתן במדבר, היו קוברים את ארונו של יוסף במחנה לוייה, ובעת שנסע המחנה, היו נושאים אותו עד לחנייתן השנית, ושם קוברים אותו שוב.

וקצת ראיה לזה דבירושלמי (סוטה פ"א ה"י) דרשי "עמו" באופן אחר, "אמר ר' קרוספי בשם ר' יוחנן, ויקח משה את עצמות יוסף עמו, מאי עמו עם נפשך את עבד", והוא כעין מה שדרשו בבבלי (סוטה ט): "במדה שאדם מודד מודדין לו וכו' יוסף **זכה לקבור את אביו** ואין באחיו גדול ממנו, שנאמר ויעל יוסף לקבור את אביו וגו' ויעל עמו גם רכב גם פרשים, מי לנו גדול מיוסף **שלא נתעסק בו אלא משה**, משה זכה בעצמות יוסף ואין בישראל גדול ממנו, שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, מי גדול ממה **שלא נתעסק בו אלא המקום**, שנאמר ויקבור אותו בגיא", אך הירושלמי דורש זאת על "עמו", דכמו שהוא נהג, נהג עמו הקב"ה, ואולי זהו במחיצתו, שקברו במחנה לוייה, וזה הראיה שאף טמא מת נכנס אל מחנה לוייה, שנושאי ארונו של יוסף נכנסו לקבורו שם, ולהוציאו משם בעת נסיעת המחנה. [דבלאו הכי יש לדייק, במה דפריך בגמ' (שם י"ג): קשי קראי אהדדי, דכתיב ויעל משה את עצמות יוסף עמו, ומאיזך כתיב ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל מארץ מצרים קברו בשכם, ומשני דאין המלאכה נקראת אלא ע"ש גומרה, ולכאורה אין זה אותה מלאכה, דמשה העלה, והם קברו, וכן מהי במידה שאדם מודד בה מודדין, והלא משה לא קבר, ויוסף קבר את אביו, וכביכול השי"ת קבר את משה, ואולי גם זה קצת ראיה שמשה התעסק באותה מלאכה עצמה, וקברו במחנה לוייה בכל עת חנייתן].

ועוד קצת ראיה לזה מהא דאי' (ברכות י"ב): "ומנין דאחילו ליה מן שמאי [לשאלו המלך] שנאמר ויאמר שמואל אל שאול ומחר אתה ובניך עמי, ואמר רבי יוחנן **עמי במחיצתי**" (וכ"ה בעירובין נ"ג): **ובעיון יעקב** (ברכות שם) פי', דאף ששאל נענש בחרב, אך זכה לבסוף לקבורה ולחיי עוה"ב, עיי"ש, וא"כ לשון **"עמי במחיצתי"** רומז שיזכה לקבורה. וכע"ז ראיתי בספר **אמרי שפר** על ביאור אגדות חז"ל (ברכות י"ב): להג"ר נפתלי ראובן אשכנזי מצפת ודיין בירושלים שיו"ל בשנת ת"י) שמביא ביאור מקדמונים במאמר זה בברכות, דלכך הותר לדוד המלך לטלטל עצמותיו של שאול המלך לקבורה כעבור זמן, כדי לקיים נבואת שמואל "עמי במחיצתי" והיינו שיהיו קבורים ביחד [ואמנם ע"י **יערות דבש** (ח"א דחש י"ב ד"ה ומנין) ולפי' מכל זה ליכא ראיה]. וה"נ "עמו במחיצתו" שהתעסק בקבורתו בכל חניה, ואמנם אין שום ראיה לזה, אך בדרך אפשר אולי י"ל כן.

דף ס"ז עמוד ב'

בגמ', דא"ר יוחנן כו' ובעל קרי משתלח חוץ לשתי מחנות.

י] . וכתב **המשך חכמה** (במדבר א', ג') וז"ל: "וסביב למשכן יחנו וכו' וחנו בני ישראל איש על מחנהו וכו' והלויים יחנו סביב למשכן העדות". הנה קי"ל דבעל קרי מן התורה **משתלח חוץ לשני מחנות**, מן "וכל זב" - לרבות בעל קרי, כדאמר ר' יוחנן ריש פרק אלו דברים. ואם כן איך היו הלויים עושים במחנה שלהם, איך היו מותרים בת"ה ואיך היו עם נשותיהם. וצ"ל דהלויים השומרים משמרת הקודש היו סמוכים סביב למשכן העדות, ואהליהם ונשיהם וטפיהם היו חונים סביבות מחנם לפני מחנה ישראל. ולכך היה בין מחנה לוייה למחנה ישראל רחוק מיל, כדאיתא במדרש, הביאו רש"י על "מנגד סביב". ובתוך אלפיים אמה היו אהלי הלויים, ושם היו מותרים בתשמיש, ורק סביבות הארון היה לה דין מחנה לוייה. **לכן אמר "וסביב למשכן יחנו" - המה הגברים לבד**. "והלויים יחנו סביב למשכן העדות" - זה עם נשותיהם כחניית מחנה ישראל. ולכן "עדות" כתיב, שעדות שהשכינה שורה בישראל, שזהירים ופרושים מעריות, וכמו שדרשו על קרא (תהלים קכב, ד) ד"שבטי י'ה עדות לישראל", הביאו רש"י פרשת פנחס על קרא (במדבר כו, ה) "משפחת החנוכי", ע"כ עעו"ש.

ולפי"ז צריך הכרח, שארונו של יוסף היה בדווקא במחנה הנקרא "סביב למשכן יחנו", ולא במחנה שנקרא "והלויים יחנו סביב", דבאותו חלק של מחנה לוייה גם בע"ק וזב היו יכולים להיות, לפי פירושו, וא"כ מה עדיף טמא מת עליהם, וצ"ב.

אמנם כבר קדמו להמשך חכמה בקושיא זו בשו"ת **תשב"ץ** (ח"ג סי' קל"ז), ופשוט ליה שם, **שבכל מחנה לוייה היה אסור ת"ה**, ואו שהיה להם היתר לזה, או שלא הותר להם שם, ובעת הצורך היו יוצאים בצניעות אל מחנה ישראל, וכמו כל כהן בעבודתו שהיה זקוק לנקביו, שהיה בוודאי יוצא אל החוץ. ומשמע שם שהשואל רצה לחלק בתוך המחנות עצמם, והתשב"ץ מכהו על קדקדו בדברים חריפים ע"ז, עיי"ש.

והנה **האור החיים** הק' (במדבר ג', ל"ט) מסתפק היאך שבט לוי לא קיים פ"ו כדבעי שהיה מנינו מועט, וכותב כמה פירושים בזה, ולהתשב"ץ י"ל עוד, דבאמת היו נמנעים, דבאהליהם היו אסורים, ולצאת אל החוץ לא היו יכולים בכל עת.